

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
МУКАЧІВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник директора
з навчальної роботи
Олена МІШКУЛИНЕЦЬ
«30» травня 2025 р.
М.Мукачево

**ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ОК 6. Соціологія

підготовки фахових молодших бакалаврів
галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальність 012 Дошкільна освіта

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

Відокремлений структурний підрозділ «Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж Мукачівського державного університету»

Програма навчальної дисципліни «Соціологія» для здобувачів фахової передвищої освіти

з галузі знань **01 Освіта / Педагогіка**

спеціальності **012 Дошкільна освіта**

освітньо-професійного ступеня **фаховий молодший бакалавр**

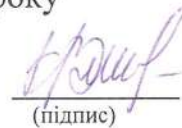
Розробник (укладач) програми:

Дмитро ГРЕГІРЧАК – кандидат політичних наук, завідувач навчально-виробничої практики, викладач суспільних дисциплін, «спеціаліст вищої категорії», «викладач-методист».

Програму схвалено на засіданні предметної (циклової) комісії викладачів суспільних дисциплін

Протокол №1 від «25» серпня 2025 року

Голова предметної (циклової) комісії

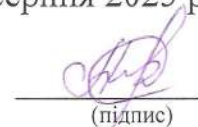

(підпис)

(Віта КОТУБЕЙ)
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Обговорено та рекомендовано до затвердження методичною радою ВСП «Гуманітарно-педагогічний фаховий коледж Мукачівського державного університету».

Протокол №1 від «25» серпня 2025 року

Голова методичної ради

(підпис)

(Тетяна ІСАК)
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Вступ

Програма навчальної дисципліни «Соціологія» укладена відповідно до освітньо-професійної програми «Дошкільна освіта» підготовки фахових молодших бакалаврів з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 012 Дошкільна освіта.

Навчальна дисципліна розглядається як складова змісту навчальної підготовки фахових молодших бакалаврів і побудована на відповідних теоретичних і наукових засадах.

Метою навчальної дисципліни «Соціологія» є формування системи знань про соціальну систему суспільства, розуміння сутності соціального життя та соціальної структури суспільства, а також навичок аналізу соціальних явищ і процесів.

Завданням навчальної дисципліни «Соціологія» є систематизація здобувачами освіти знань з історії та теорії соціології, її основних понять і методологічних принципів, ознайомлення з класичними і сучасними теоріями; аналіз суспільства як цілісної системи та її складових елементів; вивчення структури та змісту спеціальних соціологічних теорій; вивчення теоретичних основ проведення прикладних соціологічних досліджень.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі освіти повинні:

знати:

- загальну характеристику суспільства як цілісної системи та її складових елементів;
- предмет, структуру, функції, принципи, методи, основні категорії та закони соціології як науки;
- основних західних та вітчизняних теоретиків періоду становлення соціології як самостійної науки та сучасності;
- загальний зміст спеціальних соціологічних теорій, зазначених в програмі;
- процес підготовки, організації та проведення конкретних соціологічних досліджень;
- основні методи збору, обробки, аналізу результатів соціологічного досліджень;
- шляхи реалізації результатів соціологічних досліджень і соціальних технологій у суспільній практиці.

вміти:

- пояснювати, оцінювати, узагальнювати знання про суспільство в контексті системного підходу з елементами структурно-функціонального аналізу;
- володіти основними соціологічними термінами, користуватися ними під час виступів на семінарі, в дискусіях, диспутах, тощо;
- користуватися всіма доступними джерелами знань;
- критично аналізувати матеріали засобів масової інформації;
- брати участь в організації та проведенні соціологічних опитувань;
- використовувати на практиці результати соціологічних досліджень при діагностуванні причин наявних соціальних конфліктів в сім'ї, колективі, на виробництві;
- сприяти розв'язанню міжособистісних конфліктів, виконуючи роль медіатора;
- використовувати отримані знання соціальних технологій для профорієнтації та профадаптації, зміцнення трудової дисципліни, поліпшення соціально-психологічного клімату в колективі.

Компетентності, якими повинні оволодіти здобувачі освіти:

Інтегральна компетентність (ІК):

ІК 1. Здатність вирішувати типові спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку, що передбачає застосування загальних психолого-педагогічних теорій та фахових методик дошкільної освіти та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль за іншими особами у визначених ситуаціях.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

Спеціальні компетентності (СК):

СК1. Здатність до формування наскрізних умінь у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку: виявляти творчість та ініціативність, керувати емоціями, висловлювати та обґрунтовувати власну думку, критично мислити, ухвалювати рішення, розв'язувати проблеми та співпрацювати в колективі.

СК3. Здатність до формування в дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку навичок безпечної поведінки в довкіллі, навичок орієнтування на сталий розвиток.

СК5. Здатність до формування у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку взаємин з оточенням (предметним, природним, соціальним).

СК8. Здатність до навчання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.

СК9. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста, поваги до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів, народних символів).

СК11. Здатність до організації та керівництва ігрової, художньо-естетичної, пізнавально-дослідницької діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

Програмні результати навчання (РН):

РН2. Планувати та організовувати освітній процес у закладі дошкільної освіти з урахуванням принципів здоров'язбереження, особистісно зорієнтованого підходу, суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

РН4. Окреслювати завдання, форми взаємодії «родина – заклад дошкільної освіти – початкова школа» та їх реалізації в умовах закладу дошкільної освіти.

РН6. Формувати моральні цінності у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку відповідно до морально-етичних норм.

PH10. Організувати умови безпечного середовища у природному, предметному та соціальному оточенні в процесі організації різних видів діяльності дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

PH11. Мати навички збереження та зміцнення психічного, фізичного та соціального здоров'я, попередження та протидії булінгу, формування навичок здорового способу життя у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку.

PH17. Формувати національно-патріотичні почуття у дітей дошкільного (раннього та передшкільного) віку, а також ціннісне ставлення до культурних надбань українського народу, повагу до представників різних національностей і культур.

PH20. Забезпечувати формування наскрізних умінь особистості дитини в різних видах діяльності в умовах закладу дошкільної освіти.

Програма курсу розрахована на **60 годин / 2,0 кредити ЕКТС.**

З них: 20 – лекційних; 12 – семінарських (практичних); 28 – самостійна робота.

Форма контролю – екзамен (VIII навчальний семестр).

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Теоретична соціологія

Тема 1. Соціологія як наука

Предмет і об'єкт соціології. Макро- та мікросоціологічні рівні вивчення суспільства. Функції, принципи, методи соціології. Принципи загальної соціологічної теорії. Соціологічні закони: сутність, характерні особливості. Види соціологічних законів. Понятійно-категоріальний апарат соціологічної науки, його роль у пізнанні соціального життя. Система соціологічних категорій, їх класифікація. Соціальне як центральна категорія соціології: сутність і функції. Основні функції загальносоціологічної теорії. Структура соціологічного знання: теоретична соціологія, спеціальні соціологічні теорії, прикладна соціологія.

Тема 2. Етапи розвитку соціологічної теорії

Протосоціологія. Основні етапи протосоціології. Класична соціологія XIX ст. – поч. XX ст. Виникнення соціології як науки (концепція О. Конта). Класичний період розвитку соціології (кінець XIX – 20–30 роки XX ст.). Натуралізм О. Конта. Органіцизм Г. Спенсера. Німецька формальна соціологія (Г. Зіммель, Ф. Тьонніс). «Розуміюча соціологія» М. Вебера. Соціологізм Е. Дюркгайма. Соціологічні погляди В. Парето. Сучасні соціологічні теорії. Новітній, або сучасний, етап розвитку соціології (із 60–70-х років XX ст. і донині). Проблеми інституціоналізації соціології. Сучасні соціологічні теорії. Структурний функціоналізм Т. Парсонса. Феноменологія. Етнометодологія. Постмодернізм (Е. Гіденс, П. Бурдьє, Ж. Бодрійяр та ін.) Українська соціологія. Етапи становлення української соціології. Вітчизняна протосоціологія. Основи української соціології. Соціологія в незалежній Україні. Перспективи розвитку сучасної української соціології у XXI столітті.

Тема 3. Суспільство як соціальна система

Методологічні підходи до аналізу суспільства. Суспільство та природа. Сутність поняття «суспільство», його основні ознаки. Поняття системи. Основні компоненти суспільства як соціальної системи. Мікро-та макрорівні соціальної реальності. Типи суспільства. Традиційне та сучасне суспільство. Соціальні контакти. Поняття соціальної дії, її основні елементи. Соціальна взаємодія, соціальні залежності, соціальний зв'язок. Теорії соціальної взаємодії, їх класифікація. Форми соціальної взаємодії: кооперація,

конкуренція, конфлікт. Соціальні конфлікти і шляхи їх розв'язання. Суспільні відносини як система взаємозв'язку між структурними елементами соціальної системи, основа соціального життя суспільства. Суспільні та соціальні відносини. Соціальний процес: сутність, складові елементи. Види соціальних процесів. Соціальні зміни: поняття і види. Причини і фактори соціальних змін. Джерела соціальних змін. Суспільний прогрес: критерії та тенденції.

Тема 4. Соціальна структура та стратифікація

Поняття соціальної структури суспільства та її основні елементи. Сутність поняття «соціальна спільнота». Типи та ознаки виділення соціальних спільнот. Поняття соціальної групи в соціології. Види соціальних груп. Соціальні групи та соціальні категорії. Статусні групи. Соціальний статус, соціальна роль. Теорія соціальної стратифікації. Класичні та сучасні теорії походження нерівності. Різноманітність форм соціальної стратифікації у суспільстві. Джерела та фактори соціальної стратифікації. Поняття «клас» в соціології. Основні характеристики соціальних класів. Моделі класової структури суспільства. Концепції середнього класу. Сутність, типи і форми соціальної мобільності. Наслідки соціальної мобільності для індивідів, груп, суспільства. Тенденції змін у соціальній структурі українського суспільства.

Тема 5. Соціальні інститути

Соціальний інститут як елемент соціальної структури. Поняття, суттєві риси та загальні функції соціального інституту. Основні підходи до розгляду соціальних інститутів (функціоналізм, феноменологія, структурно-функціональний). Структура та основні елементи соціального інституту. Поняття та основні етапи процесу інституалізації та деінституалізації. Рівень розвитку розвинутої соціальних інститутів як характеристика суспільства. Класифікація соціальних інститутів: реляційні, релятивні, інтегративні. Види основних соціальних інститутів: економічні; політичні; соціальні; стратифікації; виховні і культурні; релігійні; відтворення. Основні фактори впливу на ефективність діяльності соціальних інститутів. Поняття соціальної організації. Ознаки та загальні риси спеціальних організацій. Структура та управління в соціальних організаціях. Фактори впливу на ефективність діяльності організацій. Соціальний контроль: поняття, процес, механізм, результат. Структура та функції соціального контролю. Соціальні норми. Соціальні санкції.

Тема 6. Соціологія конфлікту

Поняття «соціальний конфлікт». Причини соціальних «конфліктів», їх класифікація, механізм, структура та функції. Соціальний конфлікт в фундаментальних теоріях М. Вебера, Г. Зімеля, К. Маркса. Проблеми соціології конфлікту в дослідженнях сучасних вчених: Л. Козера, Р. Дарендорфа, К.-Е. Болдуїнга. Прогнозування та попередження конфліктів. Стратегія виходу з конфлікту. Медіаторство: офіційне та неофіційне. Шляхи гармонізації суспільних відносин в українському суспільстві на демократичних засадах.

Тема 7. Соціологія особистості

Особистість як предмет соціологічного аналізу. Соціальна типологія особистості. Структура особистості як соціологічна проблема. Рольова структура особистості і рольові конфлікти. Особистість та соціальне середовище. Малі групи як мікросередовище розвитку особистості. Функції соціального мікросередовища особистості. Механізми взаємодії особистості і соціальних спільнот: соціалізація, адаптація, соціальний контроль. Сутність процесу соціалізації, його основні етапи. Агенти та інститути соціалізації. Десоціалізація та ресоціалізація. Проблеми взаємовідносин особистості і суспільства. Особистість і суспільство у перехідний період. Соціологічні концепції особистості: марксистська, рольова, диспозиційна. Поняття норми та патології. Девіантна поведінка, її

суть. Девіантна поведінка. Причини девіації (біологічне, психологічне та соціологічне пояснення) Теорія аномії (Е.Дюркгейм, Р.Мертон). Основні теорії та концепції девіації. Типи девіацій. Колективні форми девіації. Перехід відхилення у норму і норми – у відхилення. Поняття соціального контролю. Способи реалізації соціального контролю в групі та суспільстві. Види соціального контролю. Функції соціального контролю. Формальний та неформальний контроль. Соціальні норми та норми права, їх функції. Структура правової норми. Норми права і норми моралі. Соціальні санкції, їх види.

Тема 8. Соціологія політики та громадської думки

Політика як особливий вид соціального регулювання. Предмет соціології політики. Політична система суспільства; її структура, функції, принципи стратифікації. Легітимність політичної влади в суспільстві та її ознаки. Соціологія держави. Соціологія політичних партій і партійних систем. Громадянське суспільство: сутність ідеї та перспективи його формування в Україні. Громадська думка. Функції та канали трансляції громадської думки. Функції ЗМІ. Вплив ЗМІ на формування громадської думки та політичну свідомість. Електоральні теорії в соціології політики: теорія «раціонального вибору», «політичного поля», соціологічна та соціально-психологічна концепції.

Тема 9. Етносоціологія

Поняття «етносоціології». Поняття етносу та основні етапи його розвитку. Фактори визначення структури етносу. Ядро етносу. Статичні характеристики етносу. Динамічні характеристики етносу. Маргінальний прошарок. Етнічні категорії. Субетнос. Етнікос. Етнічна меншина. Теорія етногенезу Л.Гумільова. Сучасні етнічні процеси: інтеграція, консолідація, асиміляція, сегрегація. Акультураційні стратегії в сучасному світі. Маргінальність та шляхи її подолання в українському суспільстві. Націоналізм як предмет вивчення в соціології та його класифікація. Світова проблема боротьби з сепаратизмом та тероризмом як проявами етнічно-релігійного екстремізму.

Тема 10. Соціологія сім'ї та шлюбу

Система соціальних інститутів у суспільстві та місце в ній сім'ї. Характеристика сім'ї як соціального інституту. Взаємозв'язок та всемовплив між сім'єю та іншими соціальними інститутами: сім'я та дошкільні учбові заклади; сім'я та сфера послуг; сім'я та підприємство. Причини та наслідки недостатньо високої ефективності функціонування інституту сім'ї в тих чи інших умовах. Реалізація інститутом сім'ї своїх функцій в різних соціально-економічних, політичних та культурних умовах. Перспективи розвитку соціального інституту сім'ї. Шлюб, походження шлюбу, шлюбний вибір. Сутність сім'ї. Базові форми сім'ї та шлюбу в історичному розвитку: груповий шлюб, моногамія, полігамія. Виникнення сім'ї в первісних суспільствах; сім'я доіндустріальної та індустріальної епохи. Зміни у шлюбній поведінці в процесі переходу до сучасного відтворення населення. «Сексуальна революція» та її наслідки в суспільствах з різними рівнями розвитку та культурними традиціями. Проблеми сексуальних меншин та сім'я. Стабільність шлюбу. Форми сім'ї. Модерні форми сім'ї.

Тема 11. Соціологія культури

Культура: сутність поняття. Основні елементи культури (цінності, норми, санкції), їх різновиди, фактори формування, взаємозв'язок. Соціальний контроль. Культура як механізм регулювання поведінки. Особливості культури. Культурні універсали. Культура як образ життя. Форми культури та зв'язок між ними.

Змістовий модуль 2. Теорія та практика соціологічних досліджень

Тема 12. Організація соціологічних досліджень

Види соціологічних досліджень, їх специфіка і можливості. Співвідношення теоретичного та емпіричного в соціологічному дослідженні. Пізнавальні та прикладні

функції соціологічного дослідження. Поняття «метод», «методика», «техніка», «процедура» в соціологічному дослідженні. Етапи соціологічного дослідження. Програма соціологічного дослідження. Методологічна частина програми. Обґрунтування проблеми, визначення об'єкта, предмета, мети та основних завдань дослідження. Інтерпретація та операціоналізація основних понять дослідження. Розробку концептуальної моделі дослідження. Висунення робочих гіпотез, основні вимоги щодо їх формулювання. Класифікація гіпотез. Процедурна частина програми. Стратегічний план дослідження та його варіанти. Розрахунок та обґрунтування системи вибірки. Опис основних процедур збирання та аналізу первинної соціологічної інформації. Робочий план дослідження, його основні елементи. Визначення вибіркової сукупності. Поняття генеральної сукупності. Поняття репрезентативності. Об'єкти репрезентації та одиниці спостереження. Одноступенева та багатоступенева вибірки. Способи формування вибіркової сукупності. Обсяг вибіркової сукупності. Вимоги до забезпечення якості вибірки. Якісні та кількісні методи в соціології.

Тема 13. Методи збору та аналізу соціологічної інформації

Соціологічне опитування: загальна характеристика, переваги та недоліки. Види опитування. Специфіка анкетного опитування. Характеристика методу інтерв'ю. Метод фокусованих групових інтерв'ю в соціології. Соціологічне опитування. Експертне опитування. Сутність та загальна характеристика методу соціологічного спостереження. Види спостережень. Аналіз документів як джерело соціологічної інформації. Види документів. Традиційний аналіз документів. Формалізований аналіз документів. Переваги та недоліки застосування аналізу документів у соціології. Соціологічний експеримент.

3. Рекомендована література

Базова

1. Історія соціології: навчальний посібник / за ред. І.П. Рущенка. Харків: ТОВ «Планета-Прінт», 2017. 442 с.
2. Козирєв М. П. Соціологія: підручник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2016. 656 с.
3. Кузьменко Т.М. Соціологія. Київ: Центр учбової літератури, 2010, 320 с.
4. Лукашевич М. П., Туленков М. В. Соціологія: загальний курс: підручник. Київ: Каравела, 2004. 456 с.
5. Рахманов О.А., Бульбенюк С.С., Манелюк Ю.М. Історія соціології: навчальний посібник. Київ : КНЕУ, 2017. 279 с.
6. Соціологія: підручник. / за ред. В.М. Пічі. Вид. 3-тє. Львів: Новий світ, 2007. 280 с.
7. Соціологія : підручник / за ред. Ю. Ф. Пачковського. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2011. 418 с.
8. Соціологія : підручник / за ред. В. Г. Городяненка. Київ : Академія, 2002. 560 с.
9. Соціологія: теорії середнього рівня : навч. посіб. / Ю. Ф. Пачковський та ін. Київ : Каравела, 2020. 355 с.
10. Соціологія : підручник / В. І. Волович, Г. Т. Головченко, М. І. Горлач та ін. Вид. 5-те, перероб і доп. Харків : Фактор, 2006. 768 с.

Допоміжна

1. Балановський Я.М. Соціологія: організація емпіричного дослідження. Умань: Візаві, 2019. 470 с.
2. Білоус В. С. Соціологія у визначеннях, поясненнях, схемах, таблицях: навч. посібник. Київ: КНЕУ, 2002. 140 с.
3. Гоблик В. Щербан Т. Прикладна соціологія: логістика і методи дослідження: навчальний посібник. Мукачево: РВВ МДУ, 2021. 108 с.

4. Жоль К. К. Соціологія : навч. посіб. Київ: Либідь, 2005. 440 с.
5. Климкова І. І., Остапенко М. А. Вибори і виборчі системи : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Персонал, 2011. 159 с.
6. Комплексні вимірювальні інструменти в соціологічних дослідженнях: розроблення, адаптація, обґрунтування достовірності / Є. Головаха та ін. Київ: Інститут соціології НАН України, 2022. 405 с.
7. Кононенко П.П. Національна ідея, нація, націоналізм: монографія. Київ: Міленіум, 2005. 358 с.
8. Лукашевич М.П. Лукашевич О.М., Шандор Ф.Ф. Соціологія виховання: підручник. Вид. 2-ге, доповнене і перероблене. Київ: Каравела, 2023. 244 с.
9. Мінц М. О. Історія соціальної думки: протосоціологія в особистостях : навч. посіб. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2018. 156 с.
10. Мохончук Б. С. Виборчі системи: порівняльно-правове дослідження : монографія. Харків : Юрайт, 2021. 304 с.
11. Петрінко В. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці : навч. посіб. Ужгород: Говерла, 2020. 359 с.
12. Примуш М. В. Загальна соціологія : навч. посіб. Київ : Професіонал, 2004. 592 с.
13. Соціологія : підручник / за ред. Н. П. Требіна. Харків : Право, 2010. 224 с.
14. Соціологія: навч. посіб. / О. Ю. Клименко, В. Ф. Ятченко, О. В. Горпинич та ін. Київ : ДУТ, 2019. 235 с.
15. Соціологія культури : навч. посіб. / за ред. О. М. Семашка, В. М. Пічі. Київ : Каравелла, Львів : Новий світ-2000, 2002. 334 с.
16. Соціологія : навч. посібник для студ. вищ. навч. закладів. Вид. 2-ге, доопр., доп / за заг. ред. В.І.Докаша. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2012. 448 с.
17. Спеціальні та галузеві соціології: навч. посіб. / за ред. В. Є. Пилипенко Вид. 2-ге. Київ: Фоліант, 2004. 350 с.
18. Черниш Н. Соціологія: Курс лекцій : підручник. Львів : Кальварія, 2003. 543 с.
19. Штомпка П. Соціологія. Аналіз суспільства : підручник : монографія. Львів: Колір ПРО, 2020. 799 с.

Інформаційні ресурси

1. Журнал «Соціологія: теорія, методи, маркетинг». URL: <https://i-soc.com.ua/ua/edition/journal/>
2. Науковий журнал «Український соціум». URL: <https://ukr-socium.org.ua/uk/>
3. Національна бібліотека України імені В. І.Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

4. Засоби діагностики успішності навчання: індивідуальне і фронтальне опитування; оцінювання письмових завдань; самостійні роботи (перевіряються й оцінюються під час опитування та під час написання контрольних робіт, з урахуванням тем, які винесені на самостійну підготовку); дидактичне тестування; контрольні роботи; перевірка індивідуальних дослідницьких завдань; перевірка групових творчих завдань.

5. Форма підсумкового контролю успішності навчання : екзамен.